

Työ- ja elinkeinoministeriö, Innovaatiot ja yritysrahoitusosasto, Kasvupolitiikka
Johtava asiantuntija Anne Rothovius
Muistio 6.8.2025

Yritystukien kehitys 2012–2024

Sisällys

1	Tiivistelmä	2
2	Yritystuen käsite	3
3	Suorien ml. palautuvien tukien kehitys 2012–2024.....	6
3.1	Kansalliset suorat ml. palautuvat tuet 1,6 Mrd.€	8
3.2	Muutokset hallituskausittain 2020-luvulla.....	12
3	Yrityksille kohdistuvat verotuet 2012–2024.....	15
4	Koronatuet vuosina 2020–2022	17
5	Ukrainatuet vuosina 2022–2023	19
6	Liitteet	19

Liite 1 Suorat ml palautuvat tuet

Liite 2 Yritysten verotuet

Liite 3 Suomen koronatuet

Liite 4 Suomen Ukrainatuet

Liite 5 EU:n valtiontukisääntöjen joustot

1 Tiivistelmä

Työ- ja elinkeinoministeriön yritystukiseurannassa on esitetty yritystukien toteutunut kehitys vuosina 2012–2024. Myönnettyjen suorien ml. palautuvien tukien määrä on kääntynyt laskuun tarkasteluajanjakson lopulla ollen 3,8 Mrd.€ vuonna 2024, 1,4 % BKT:sta. Vuoden 2024 taso alittaa vuoden 2012 tason kiintein vuoden 2024 hinnoin tarkasteltuna. Enimmillään tukia myönnettiin 4,7 Mrd.€ vuonna 2020 (ei sisällä koronatukia). Vuonna 2024 suoria ml. palautuvia tukia myönnettiin 3,8 Mrd.€ (4 Mrd.€ vuonna 2012 kiintein vuoden 2024 hinnoin). Tämä sisältää kansalliset tuet, EU-tuet ja maa- ja metsätalouden artiklan 42 mukaiset tuet. Puhtaasti kansallista rahaa myönnettiin noin 2,8 Mrd.€, josta 1,2 M€ oli maa- ja metsätalouden artiklan 42 mukaisia ja 1,6 Mrd.€ muita tukia. Erilaisia EU:n kautta tulevia tukia myönnettiin noin 1 Mrd.€ (EAKR-tuki noin 107 M€, RRF-tuet noin 39 M€, maa- ja metsätalouden artiklan 42 EU tuet noin 840 M€).¹

Kansallisia suoria ml. palautuvia tukia (ml. RRF-tuet) myönnettiin 1,6 Mrd.€, mikä oli noin 250 M€ vähemmän kuin vuonna 2023. Tukien osuus BKT:sta oli 0,6 %, mikä oli 0,17 %-yksikköä edellisvuotta vähemmän. Vuoden 2024 taso alittaa vuoden 2017 tason kiintein vuoden 2024 hinnoin tarkasteltuna. Enimmillään tukia myönnettiin 2,2 Mrd.€ vuonna 2022 (ei sisällä koronatukia). Merkittävimpiä muutoksia vuonna 2024 olivat TK-toiminnan, kansainvälistymisen ja yrittäjyyssektorin vähentyminen noin 186 M€:lla ja energiasektorin tukien väheneminen noin 97 M€:lla. RRF-tuilla korvattiin ainakin osin kansallista tukirahaa ja näiden sektoreiden pienentyminen johtui RRF-tukien päättymisestä. Asuntorakentamisen tuet kasvoivat noin 59 M€ johtuen korkomenojen kasvusta siitä huolimatta, että muutamia avustuksia ei myönnetty enää vuonna 2024. TKI-toiminnan, kansainvälistymisen ja yrittäjyyden osuus oli 27 %, energiatukien 30 % ja asuntorakentamisen tukien 18 %.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää yritysverotuet vuosilta 2022–2024 verolajeittain siten, että pohja-aineistona on valtiovarainministeriön julkaisema verotukilistaus verolajeittain. Yritystukiseurannassa on rajauduttu EU:n valtiontukisääntöjen mukaisten yritysverotukien lisäksi niihin valtiovarainministeriön verotukilistauksen verotukiin, joita voidaan pitää eräänlaisena yritystukena ainakin osittain ja joita vuoden 2017 parlamentaarinen yritystukityöryhmä käsitteli. Elinkeinoelämälle kohdentuvia etuuksia sisältyy elinkeinoverotukseen (EVL), maatilatalouden tuloveroon ja metsäverotukseen (MVL), arvonnlisäverotukseen (ALV) sekä valmisteverotukseen ja liikenteen verotukseen. Verotukien suuruuteen liittyy arvionvaraisuutta eikä kaikkien verotukien euromäärää ole voitu arvioida. Tästä syystä ei myöskään ole tarkoituksenmukaista laskea suorien ml palautuvien tukien ja verotukien yhteismäärää tai esittää yksittäisestä verotuesta aikasarjaa. Verotuet on raportoitu erikseen liitteessä 2.

Koronatuet ovat päättyneet ja ministeriön laaja koronatukien arviointisarja on päättynyt. Ns. Ukrainatukia on myönnetty hieman vuosina 2022–2024.

Työ- ja elinkeinoministeriö selvitti kuntien tukia kertaluonteisesti vuonna 2022². Kunnat myöntävät vain vähän tukia ja suoria tukia arvioidaan olevan alle 100 M€ vuosittain, palautuvia tukia joitakin satoja miljoonia vuosittain.

¹ Maa- ja metsätalouden sekä kalatalouden artiklan 42 mukaisissa tuissa vuoden 2024 tietoina on käytetty vuoden 2023 tietoja. Artiklan 107 mukaiset maaseudun yritysten tuet on raportoitu osana 42 artiklan mukaisia tukia jatkuvuuden vuoksi. MMM raportoi vuoteen 2021 asti ko. tuet osana 42 artiklan raportointia, eikä tukimääriä ole saatavilla ko. ajalta. Vuodesta 2022 alkaen tuet on raportoitu yritystukirekisterissä (2022/61 M€, 2023/17 M€ ja 2024 10 M€), mutta ne eivät sisälly muiden 107 artiklan mukaisten tukien seurantaan tässä raportissa.

² Kuntien myöntämät yritystuet Suomessa. 2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164609>.

2 Yritystuen käsite

Yritystuen käsite nojaa EU:n valtiontukisääntöihin. Yritystukia ovat avustukset ja korkotuet sekä sellaiset lainat, takaukset, takuut, oman pääoman ehtoiset rahoitukset, verotuet ja muut järjestelyt, jotka sisältävät tukea taloudelliseen toimintaan. Taloudellisen toiminnan tukeminen on yritystukea organisaatiomuodosta ja rahoitustavasta riippumatta. Taloudellinen toiminta on laajempi käsite kuin yritystoiminta, mutta tässä muistiossa kuitenkin käytetään yritystukitermiä helpottamaan asian käsittelyä. Vaihtoehtoisesti kyseessä on tuki ei-taloudelliseen toimintaan, jollaisia suurin osa tavallisista valtionavustuksista on.

Taloudellisen toiminnan harjoittamiseen myönnetty tuki on EU-valtiontukisääntöjen mukainen tuki, jos seuraavat neljä kriteeriä täyttyvät samanaikaisesti:

1. Tuki myönnetään julkisista varoista.
2. Tuki on valikoiva.
3. Tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua.
4. Tuki vaikuttaa EU jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Yritystukia voidaan myöntää karkeasti jaoteltuna joko suorina ml. palautuvina tukina tai verotukina. Tuen muodolla on merkitystä sen kohdistamisen ja vaikutusten kannalta. Verotukien kohdentaminen tiettyyn toimintaan on lähtökohtaisesti vaikeampaa kuin suorien tukien, koska suorien tukien myöntäminen on valikoivaa ja perustuu erilliseen harkinnanvaraiseen päätökseen. Verotuet jakautuvat kaikille verovelvollisille, ja ne ovat siten pääasiassa valikoimattomia, joskin muut EU-valtiontukisääntöjen mukaiset kriteerit voivatkin täytyä. Verotuki syntyy, kun verotuksen perusjärjestelmään tehdään yritystä suosiva huojennus. Työ- ja elinkeinoministeriön yritystukiseurannassa verotukien osalta sovelletaan EU-valtiontukisääntöjä laajempaa määritelmää. Suorien tukien ja verotukien lisäksi myös sääntely, esimerkiksi kuntien kaavoitus voi luoda valtiontukielementin.

Käsitteenä suora tuki pitää sisällään työ- ja elinkeinoministeriön seurannassa myös palautuvat tuet eli lainat, takaukset, korkotuet ja muut vastaavat taloudellista etua sisältävät järjestelyt. Palautuvista tuista, kuten lainoista ja takauksista, on ilmoitettu lainan tai takauksen myöntövaltuuden sijaan tukikomponentin osuus (esimerkiksi lainan korkotuki tai lainan perimättä jättäminen). Palautuvista tuista käytetään myös termiä vastikkeellinen tuki. Poikkeuksena EU-sääntelyyn perustuen jotkut oman pääoman ehtoisten sijoitusten nimellisarvot ilmoitetaan kokonaan tuen määräksi. Tilastoinnissa suorat tuet pitävät sisällään energiantensiivisten yritysten veronpalautuksen ja maatalouden energiaveron palautuksen, koska ne näkyvät suorien tukien lailla budjetin menopuolella (28.91.41 Energiaverotuki).³

³ Valtion talousarvioesitys 2025: [Valtion talousarvioesitykset](#)

Yritystuet on jaoteltu seuraavasti:

- 1) **EU –valtiontukisäännöt täyttävät tuet eli SEUT sopimuksen 107(1) artiklan edellytykset täyttävät tuet** kuten esimerkiksi TKI-tuet ja yrittäjyyden tuet, energiatuet, liikenteen ja viestinnän tuet, työllisyyden ja aluepolitiikan tuet ja asuntorakentamisen tuet.
 - **Kaikki suorat tuet** eli avustukset
 - **Palautuvat tuet** kuten lainat ja takaukset.
 - **De minimis –tuet ja julkisen palveluvelvoitteen mukaiset tuet (ns. SGEI –tuet)** täyttävät 107(1) kohdan edellytykset, vaikka ne on annettu eri artikloihin perustuen.
 - **Verotuet 8 kpl.** Näistä 2 raportoidaan tässä suorien tukien yhteydessä.
 - **Osa maa- ja metsätalouden tuista, jotka kohdentuvat yritystoimintaan.**
- 2) **EU –valtiontukisäännöt täyttävät tuet maa- ja kalatalouteen** eli SEUT sopimuksen 42 artiklan edellytykset täyttävät tuet. (laaja tulkinta)
- 3) **Veroetuudet elinkeinoelämälle**, jotka eivät sisälly kohtaan (1). (laaja tulkinta). Näitä sisältyy elinkeinoverotukseen, maatalouden tuloverotukseen ja metsäverotukseen, arvonnäkökulmaan sekä valmisteverotukseen ja liikenteeseen.

Kansallisten varojen lisäksi tukea myönnetään EU varoista. Näitä ovat työ- ja elinkeinoministeriön myöntämät EAKR- ja JTF-rahastojen varat osana yritysten kehittämisavustusta ja toimintaympäristön kehittämisavustusta, eri ministeriöiden myöntämät EU:n elpymis- ja palautumisvälineen (RRF) tuet vuosina 2022–2023 sekä maa- ja metsätalousministeriön myöntämät EU-tuet maatalouden ja kalatalouden alkutuotantoon artiklan 42 tukiin liittyen.

Verotuet

Verotuilla tarkoitetaan verovapauksia, verovähennyksiä, alempia verokantoja ja muita niihin rinnastettavia keinoja, joiden avulla tuetaan jotain tiettyä elinkeinoa tai verovelvollisryhmää. Verotuet ovat poikkeuksia normiverojärjestelmästä ja tämän normijärjestelmän määrittely vaatii tapauskohtaista tavoitetarkastelua. Usein ei pystytä erottamaan, mikä osuus verohuojennuksesta koituu yrityksen ja mikä kuluttajan eduksi. Verotukien suuruuteen liittyy arvionvaraisuutta eikä kaikkien verotukien euromäärää ole voitu arvioida. Tästä syystä ei myöskään ole tarkoituksenmukaista laskea suorien tukien ja verotukien yhteismäärää. Myöskään yksittäisten verotukien yhteen laskeminen ei välttämättä anna oikeaa kokonaiskuvaa verotukien määrästä, koska verotuki lasketaan Suomessa säännöskohtaisesti menetetyn verotulon laskentamenetelmällä ja kukin verotuki arvioidaan erikseen riippumatta muista verotuista (Rauhanen 2017). Verotuista ei voida myöskään esittää aikasarjaa.⁴

Verotuet ovat verolainsäädännössä määriteltyjä poikkeuksia verotuksen perusrakenteesta (normijärjestelmästä) ja niiden avulla pyritään tukemaan tiettyä elinkeinoa tai verovelvollisten ryhmää. Muodoltaan ne voivat olla verovapauksia, verovähennyksiä, alempia verokantoja ja niihin rinnastettavia keinoja. Suomessa verotukien määrää koskevien laskelmien perustana oleva normijärjestelmä on määritelty Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimesta vuonna 2010 (Kröger & Rauhanen 2010). Valtiot määrittelevät itse kukin oman normiverojärjestelmänsä.

⁴ Valtiovarainministeriön vero-osaston julkaisema energiaverotukia koskevassa muistiossa (12.8.2020) todetaan, että yksittäisten verotukien euromäärien laskeminen yhteen ei anna oikeaa kuvaa tukien kokonaismäärästä eikä aikasarjatarkastelua voida toteuttaa.

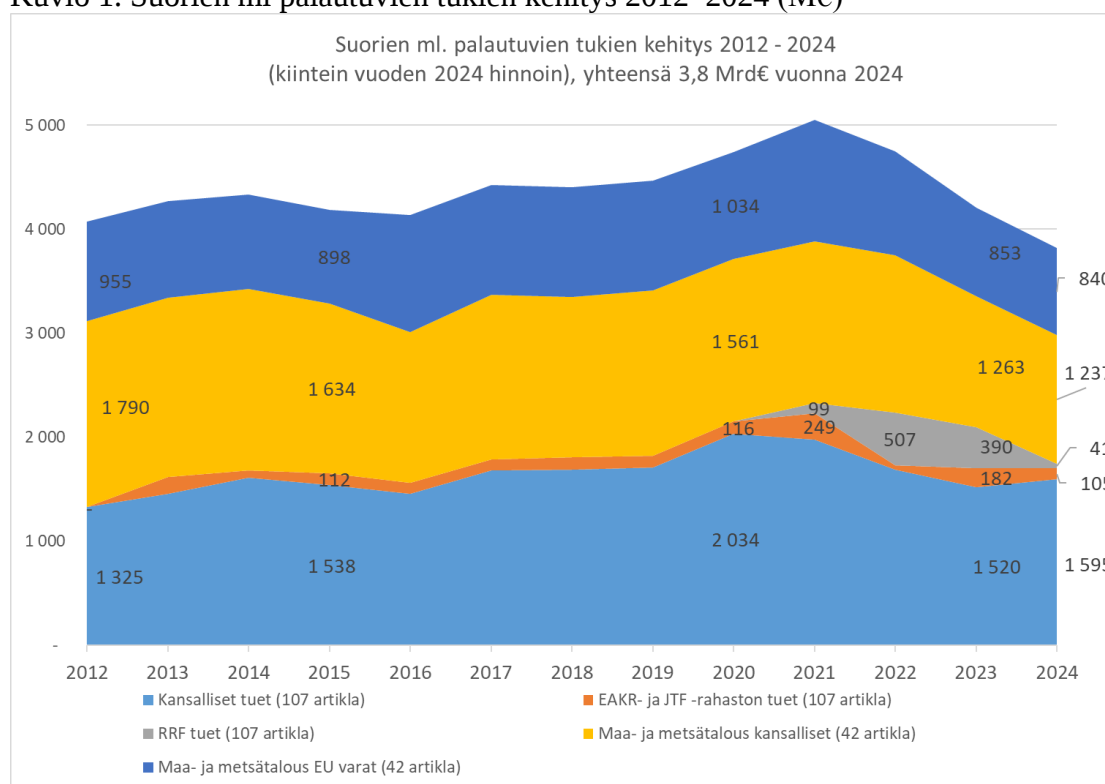
Työ- ja elinkeinoministeriö esittää yritysverotuet vuosilta 2023–2025 verolajeittain siten, että pohja-aineistona on valtiovarainministeriön julkaisema verotukilistaus. Yritystukiseurannassa on rajauttu EU:n valtioneuvoston päätösten mukaisten yritysverotukien lisäksi niihin valtiovarainministeriön verotukilistauksen verotuksiin, joita voidaan pitää yritystukena ainakin osittain. Valtiovarainministeriö julkaisee vuosittain tiedot kaikista verotuista ja arvioituista euromääristä vuositasolla verolajeittain. Elinkeinoelämälle kohdentuvia etuuksia sisältyy elinkeinoverotukseen (EVL), maatilatalouden tuloveroon ja metsäverotukseen (MVL), arvonlisäverotukseen (ALV) sekä valmisteverotukseen ja liikenteen verotukseen. Yritystukiseurannassa olevaa tukilistaa on hyödynnetty mm. parlamentaarisessa yritystukityöryhmässä vuonna 2018 ja sen jälkeen työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön yritystukiselvityksissä. Yritystukien tutkimusjaosto (2020–2023) hyödynsi vuosiraportteissaan samaa luetteloa, joten sitä voitaneen pitää hyvänä lähtökohtana esittää yritysten verotuet. Työ- ja elinkeinoministeriön seurannassa ei ole mukana perintö- ja lahjaverotusta, varainsiirtoverotusta, kiinteistöverotusta, sosiaalivakuutusmaksuja eikä tuloverolakia ja siihen liittyvää verotusta pl. metsälahjavähennys, mikä on EU valtioneuvoston päätösten mukainen de minimis –tuki.

Osassa verotukia tuki kohdistuu sekä yrityksille että kotitalouksille, kuten alennettujen arvonlisäverokantojen kohdalla. Arvonvaraisuutta tukiin tulee monesta syystä, esimerkiksi niitä laskettaessa ei oteta huomioon tuen aiheuttamia käyttäytymisvaikutuksia ja samanaikaisesti vaikuttavien verotukien yhdysvaikutuksia. Laskelmien suuntaa antavaa luonnetta korostaa myös se, että taustalla oleva verotuksen perusrakenteen määrittely on tehty jo yli kymmenen vuotta sitten vallinneen lainsäädännön mukaan.

3 Suorien ml. palautuvien tukien kehitys 2012–2024

Vuonna 2024 tukia myönnettiin 3,8 Mrd. euroa. Se oli 1,4 % BKT:sta (BKT:n arvo 276 Mrd.€⁵), mikä oli vähemmän kuin vuotta aiemmin. Tukien määrä on kääntynyt laskuun tarkasteluajanjak-solla kiintein vuoden 2024 hinnoin laskettuna (kuvio 1). Tukien määrä laski ensimmäistä kertaa alle 4 Mrd.€ ja se alitti vuoden 2012 tason.

Kuvio 1. Suorien ml palautuvien tukien kehitys 2012–2024 (M€) ⁶

* MMM:n 42 artiklan mukaisten EU-varojen ja kansallisen vastinrahoituksen määränä vuonna 2024 on käytetty vuoden 2023 tietoja.

EU:n elpymis- ja palautumisvälineen (RRF) kautta myönnettyt tuet T&K-toimintaan ja energiainvestointeihin nostivat tukitasoa väliaikaisesti vuosina 2021–2023 samoin kuin kansallisesti myönnettyt tuet energiasektorille hieman pidemmällä aikajaksolla. Energiaan liittyvien tukien merkittävän kasvun taustalla oli muun muassa ilmastomuutoksen hillintään tähtäävä energiantuotannon murros. Geopoliittisen tilanteen muuttuminen vuonna 2022 merkitsee energiaomavaraisuuden lisäämistä, mikä sekin osaltaan heijastuu energiatuotannon muuttumiseen ja teollisuuden kykyyn hyödyntää puhdasta uutta energiaa mutta myös vähähiiliteknologioita.

⁵ Tilastokeskus 18.6.2025, [Bruttokansantuotteen volyymi nousi 0,4 prosenttia vuonna 2024 | Tilastokeskus](#). Käypä hinta.

⁶ Tilastokeskus, elinkustannusindeksi. 13.6.2025, [Kuluttajahintaindeksi | Tilastokeskus](#). Kiintein hinnoin. Ei sisällä koronatukia ja Ukrainatukia. Maa- ja metsätalousministeriön raportointikäytännön mukaan kansalliset 107 artiklan tuet maaseudun yrityksille raportoitiin osana EU:n ja valtion rahoitusosuutta alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämistä (artikla 42) vuoteen 2021 asti. Vuodesta 2022 alkaen ne on raportoitu erikseen 107 artiklan mukaisina tukina yritystukirekisteriin tki-toiminnan, kansainvälistymisen ja yrittäjyyden sektorille (2022/61 M€; 2023/17 M€, 2024/10 M€). Tässä raportissa ko. tuet on raportoitu osana 42 artiklan mukaisia tukia 2012-2024 aikasarjan jatkuvuuden vuoksi.

Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ohjelmakauden vaihtumisesta aiheutuneet viiveet vuonna 2021–2022 selvittävät eri vuosien eroja. Maa- ja metsätalouden kansalliset ja EU-varat ovat vähentyneet tarkastelujaksolla.

Yhteensä 3,8 Mrd.€:sta puhtaasti kansallista rahaa oli noin 2,8 Mrd.€. Erilaisia EU:n kautta tulevia tukia myönnettiin noin 1 Mrd.€ (EAKR-tuki noin 107 M€, RRF-tuet noin 39 M€, maa- ja metsätalouden artiklan 42 EU tuet noin 840 M€). (Taulukko 1)

Taulukko 1. Kansallisten ja EU-tukien määrä vuonna 2024 (Mrd.€)

	Mrd.€
Kansalliset 107 artiklaan perustuvat suorat ml palautuvat tuet	1,6
Kansalliset maa- ja metsätalouden 42 artiklaan perustuvat suorat ml palautuvat tuet	1,2
EU varat (EAKR, RRF, maa- ja metsätalouden EU varat 42 artikla)	1,0
Yhteensä	3,8

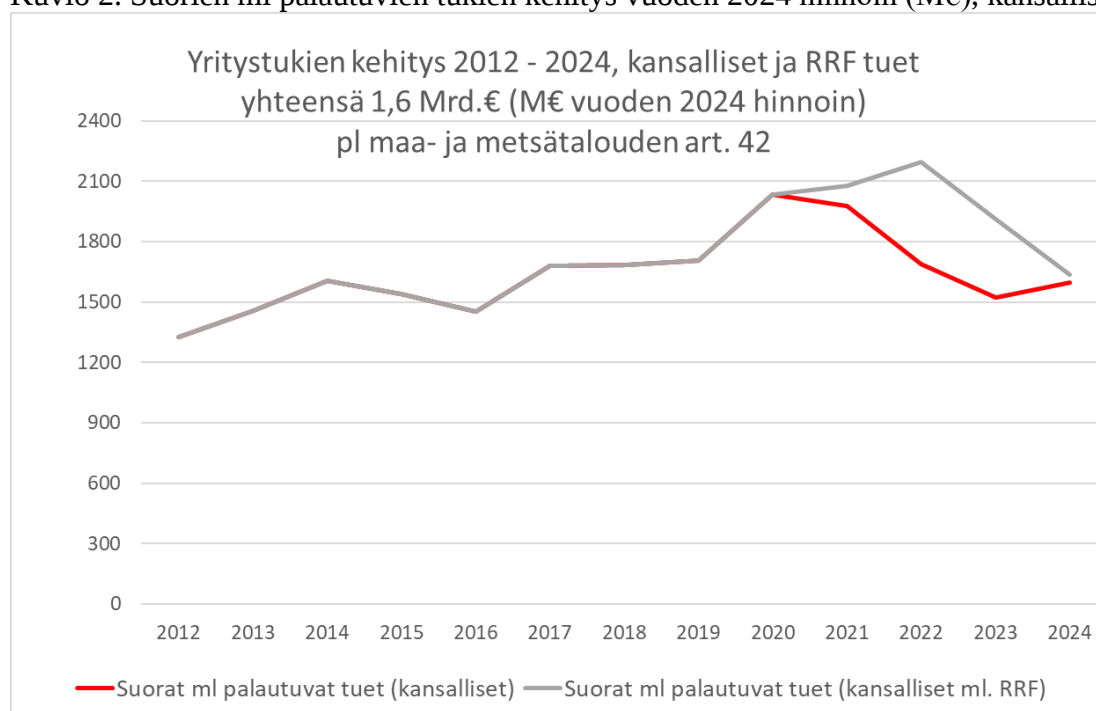
Koronatuet on esitetty erikseen luvussa 4 ja Ukrainatuet luvussa 5. Ne eivät sisälly tähän tarkasteluun.

Suorat ml. palautuvat tuet on esitetty liitteessä 1 (reaalihinnat).

3.1 Kansalliset suorat ml. palautuvat tuet 1,6 Mrd.€

Suorien ml. palautuvien tukien (kansalliset ja RRF-tuet) määrä oli 1,6 Mrd.€ vuonna 2024. Tarkasteluajanjaksolla 2012–2024 tukien määrä on kasvanut, mutta määrässä on tapahtunut selkeä käänne alaspäin vuodesta 2023 alkaen. Välillä tapahtunut tukimäärän suurin kasvu kohdistui TKI-toiminnan, kansainvälistymisen ja yrittäjyyden, energiasektorin sekä asuntorakentamisen tukiin. Näistä asuntorakentamisen tuet jatkoivat kasvuaan vuonna 2024. Tukien määrä väheni reaalisesti noin 250 M€ verrattuna vuoteen 2023 ja on alle vuoden 2017 tason kiintein vuoden 2024 hinnoin. Tukien määrä suhteessa bkt:hen oli noin 0,6 prosenttia vuonna 2024 (276 Mrd.€⁷), missä oli laskua noin 0,17 %-yksikköä. EU:n elpymisvälineestä tulleella rahoituksella korvattiin ainakin osittain kansallisia TKI-tukia ja energiatukia. Selkeää käännettä kuvaa se, että tukien määrä on laskenut kahden vuoden aikana alle vuoden 2017 tason kiintein vuoden 2024 hinnoin arvioituna. (Kuvio 2)

Kuvio 2. Suorien ml palautuvien tukien kehitys vuoden 2024 hinnoin (M€), kansalliset ja RRF-tuet.

Suhteelliset osuudet

Taulukko 2 havainnollistaa suorien tukien painopisteen kehitystä 2012-2024. TKI-toiminnan, kansainvälistymisen ja yrittäjyyden osuus tuista oli 27 % vuonna 2024, energian osuus oli 30 % ja asuntorakentamisen 18 %. TKI-toiminnan, kansainvälistymisen ja yrittäjyyden tukiosuus laski 16 %:iin vuonna 2017. Energian osuus on kasvanut merkittävästi 21 %:sta 30 %:iin, ollen välillä jopa 46 % vuosina 2018 ja 2022. Kehitystä selittää mm. energiantensiivisen teollisuuden verotuki ja uusiutuvan energian tuotantotuki vuosina 2015–2021 ja väliaikaiset energian investointituet puhtaan energiatuotannon käynnistämiseksi vuosina 2022–2023.

Liikenteen ja viestinnän tukien osuus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla kun taas työllisyyden ja aluepolitiikan sekä maa- ja metsätalouden tukien osuus on laskenut. Uutena sektorina on otettu käyttöön tuet ympäristönsuojeluun, jossa tuen saajien toiminta kehittyi taloudellisen toiminnan

⁷ Tilastokeskus 18.6.2025, [Bruttokansantuotteen volyymi nousi 0,4 prosenttia vuonna 2024 | Tilastokeskus](#). Käypä hinta.

suuntaan (myönnetty aiemmin ei-taloudelliseen toimintaan). Asuntorakentamisen ja ympäristön suojelun sektoreilla otettiin käyttöön useita uusia pieniä tukiohjelmia viime hallituskaudella, mikä on johtanut tukijärjestelmän sirpaloitumiseen ja hallinnollisen rasituksen lisääntymiseen.

Taulukko 2. Suorien ml palautuvien tukien (kansallinen ja RRF rahoitus) jakautuminen eri luokkiin 2012–2024 (%) ⁸

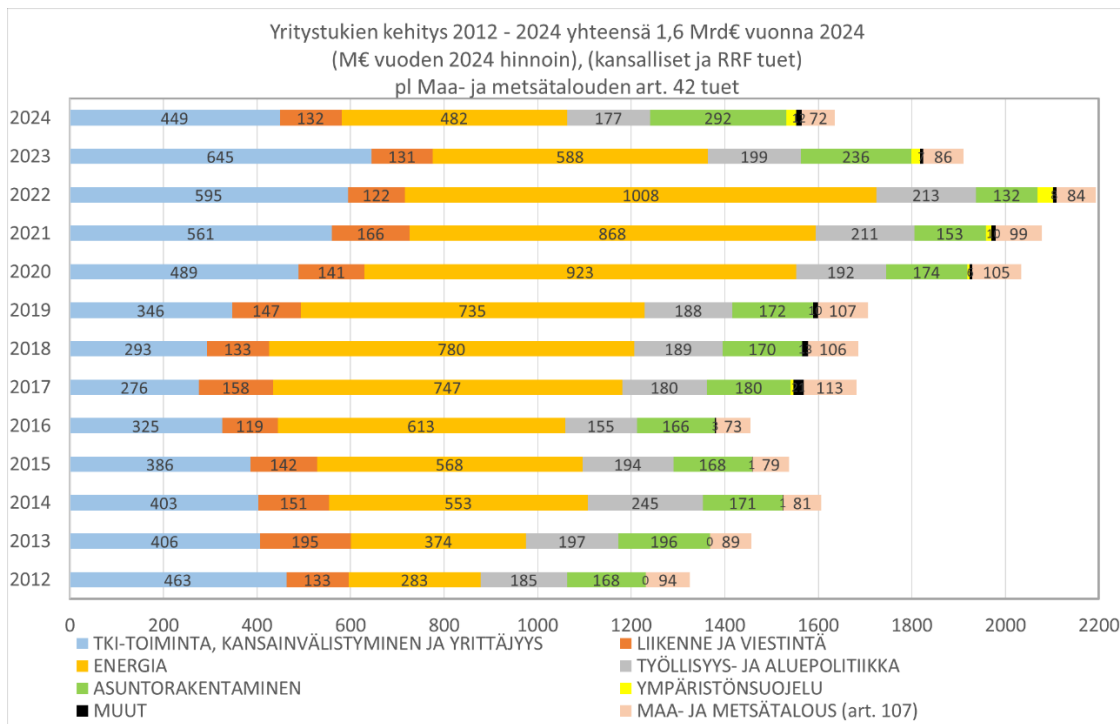
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TKI-TOIMINTA, KANSAINVÄLISTYMINEN JA YRITTÄJYYS	35	28	25	25	22	16	17	20	24	27	27	34	27
LIIKENNE JA VIESTINTÄ	10	13	9	9	8	9	8	9	7	8	6	7	8
ENERGIA	21	26	34	37	42	44	46	43	45	42	46	31	30
TYÖLLISYYS- JA ALUEKEHITYS	14	14	15	13	11	11	11	11	9	10	10	10	11
ASUNTORAKENTAMINEN	13	13	11	11	11	11	10	10	9	7	6	12	18
YMPÄRISTÖNSUOJELU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
MUUT	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
MAA- JA METSÄTALOUS (art. 107)	7	6	5	5	5	7	6	6	5	5	4	4	4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Euromääräiset tarkastelut

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio, kansainvälistyminen ja yrittäjyys –luokan tukien osalta havaitaan trendin kääntymisen laskusuunnasta ylöspäin vuoden 2017 jälkeen, kunnes vuonna 2024 tukien määrä laski noin 186 M€ RRF-ohjelman päätyttyä. Vuonna 2024 tukia myönnettiin yhteensä 449 M€. TKI-avustuksia myönnettiin 212 M€ ja tukea veturiyrittäjäkampanjaan 70 M€ vuonna 2024. Kiertotalouden investointi- ja innovaatiotukea ja IPCEI-ohjelmiin sisältyviä tukia ei enää myönnetty vuonna 2024. Uutena tukena on otettu käyttöön kyberturvallisuustuki. ELY-keskusten kehittämisavustusta myönnettiin noin 173 M€, josta EAKR- ja JTF-rahastojen osuus oli 107 M€. (Kuvio 2)

⁸ Ei sisällä EAKR-ohjelman ja JTF-rahaston varoja. Ei sisällä maa- ja metsätalouden artiklan 42 tukia. Maa- ja metsätaloussektori ei sisällä maaseudun yritysten tukia raportoinnin jatkuvuussyistä. MMM raportoi ko. kansalliset vastintuet osana 42 artiklan mukaisten tukien raportointia vuosina 2012-2021 ja v 2022 eteenpäin 107 artiklan mukaisina tukia. TEM on ottanut ko. tuet huomioon 42 artiklan mukaisissa tuissa v. 2022-2024 aikasarjasyistä. Reaalihinnat.

Kuvio 2. Suorien ml palautuvien tukien kehitys 2012–2024, 1,6 Mrd.€ 2024 (kansallinen ja RRF rahoitus).⁹

Energialuokkaan kuuluvien tukien osuus on kasvanut huomattavasti, mutta määrät ovat kääntyneet laskuun vuonna 2023. Energialuokassa tukia myönnettiin noin 482 M€ vuonna 2024, mikä tarkoittaa palaamista vuotta 2015 edeltävälle tasolle. Vuonna 2022 energiatukia myönnettiin noin yksi miljardi euroa (kiintein vuoden 2024 hinnoin, reaalisesti noin 934 M€). Vuosina 2019–2023 korostui vahvasti energiatuotannon uudistaminen ilmastoperustein tukien avulla. Energiatuissa on tapahtunut myös siirtymää uudistavien tukien suuntaan, kun energiantensiivisten yritysten veronpalautuksista luovutaan ja päästökauppakompensaatio on lakkautettu. Investointituki uusiutuvan energian investoinneille on kasvanut, mutta kyse on enimmäkseen olemassa olevan teknologian monistamisesta (luoteeltaan säilyttävä tuki, jolla on perusteltu yhteiskunnallinen tavoite ”ilmastonmuutoksen ehkäisy”). Energiatukea investointeihin käytetään muun muassa uuden teknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähköntuotantoon ja liikenteen biopolttoaineiden käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinvestointien (sis. sähköinen liikenne ja vetyteknologia) tukemiseen. Puhtaan energiantuotannon murrosta tulee seurata, jotta valtio voi poistua markkinoilta kun markkinapuute on korjattu.

Uusiutuvan energian tuotantotuen kustannukset kääntyivät laskuun vuonna 2021. Sähkön markkinahinnan nousu on vähentänyt uusiutuvan energian tuotantotuen käyttötarvetta, mutta markkinahinnan vaihtelut heijastuvat suoraan tukimäärään. Metsähakevoimaloiden osalta syöttötariffijärjestelmä sulkeutui 15.3.2021.

⁹ Myönnettyt tuet kiintein hinnoin (vuoden 2024 elinkustannusindeksi). Tiedoista puuttuu maaseudun yritysten tuet (vuonna 2024 noin 10 M€, 2023 noin 17 M€ ja 2022 noin 61 M€). Maaseudun yritysten tuet sisältää mm. perustamistuen, investointituen ja toteutettavuustutkimustuen, joista ei ole erikseen saatavilla tietoja vuosilta 2012-2021, koska ne on raportoitu osana EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (42 artikla).

Luopuminen suurille yrityksille kohdentuvasta energiaintensiivisten yritysten veronpalautustuesta tapahtuu asteittain vuosina 2021–2025 (225 M€/2020, 36 M€/2023, 24 M€/2024 ja 11 M€/2025). Energiaverouudistuksen yhteydessä edellä mainitun tuen poistumisen vastapainona alennettiin teollisuuden sähköveroluokan II veroa 0,69 sentistä EU:n vähimmäistasolle 0,05 senttiin kilowattitunnilta vuoden 2021 alusta. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (106 M€/2021) korvattiin energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuella (63,3 M€/2022, 118 M€/2023)¹⁰. Sähköistämistuen saanti edellyttää osin kehittämistoimia ilmastonäkökulmasta. Vuosittain sähkötukea voidaan maksaa enintään 150 M€, mikä ylittää päästökauppakompensaationa maksetun tuen määrän. Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukea (voimassa 2022–2026) myönnettiin 143 M€ vuonna 2024. Vuosina 2022–2023 voimassa ollut energia-avustus ARA-yhteisöille ei enää myönnetty.

EU:n elpymis- ja palautumisvälineestä (RRF) tuleva rahoitus vaikutti ohjelmakaudellaan merkittävästi energiasektorille sekä TKI-toimintaan. Rahoitusta on myönnetty vuosina 2021–2024 Innovatiorahoituskeskus Business Finlandin TKI-avustuksina noin 236 M€, BF:n veturiyrityskampanjassa 60 M€, kiertotalouden investointi- ja innovaatiotuessa noin 100 M€ ja IPCEI ohjelmassa¹¹ noin 15 M€. RRF-ohjelmärahoitusta myönnettiin energiainvestointeihin noin 480 M€ vuosina 2022–2024. Ohjelmasta tehdyt lisäkohdennukset liikenne- ja viestintäsektorille ja työllisyyssektorille olivat ao. sektoreiden sisällä huomattavia. Tukia myönnettiin esimerkiksi 22 M€ laajakaistahankkeisiin vuonna 2023 kun niitä on normaalisti myönnetty keskimäärin 8 M€ vuodessa vuosien 2012–2021 aikana. RRF-tukea myönnettiin myös kertaluonteisena pääomituksena 20 M€ vuonna 2022 osatyökyisten työllistämiseen Työkanava Oy:lle. Vuonna 2024 Työkanava Oy:n toiminta on lakkautettu, koska yhtiö ei käytännössä saavuttanut lainkaan sille asetettuja työllistämistavoitteita. Pääomia saatiin palautettua 10 M€.

Liikenteen ja viestinnän tuet ovat pysyneet melko vakaana ja niitä myönnettiin yhteensä noin 132 M€ vuonna 2024. Määräaikaisesti käytössä olevat RRF-tuet sekä lisätalousarvioissa erikseen myönnettävä laivanrakennuksen innovaatiotuki selittävät pitkälti vuosikohtaisia eroja. Uusia tukia on otettu käyttöön viime vuosina koskien sähköisen liikenteen tukemista, tietoturvan kehittämistä ja sanomalehtien jakelua. Kauppa-alusten työvoimakustannustuen määrä laski erityisesti korona-ai- kana, mutta vuonna 2024 sitä myönnettiin noin 111 M€, mikä oli noin 55 M€ enemmän kuin vuotta aiemmin. Tukia laajakaistahankkeille myönnettiin kansallisista varoista vuoteen 2021 asti, jonka jälkeen rahoitus tuli RRF-varoista. Laajakaistatukia ei myönnetty vuonna 2024.

Työllisyys- ja aluepolitiikan sektorin tuet kasvoivat 18 % viime hallituskaudella verrattuna vuoteen 2019, mutta tukien määrä on sittemmin vähentynyt. Vuonna 2024 sektorin tukia myönnettiin noin 177 M€. Sektorilla oli käytössä kertaluonteisia uusia tukia kuten osatyökykyisten työllistäminen Työkanava Oy:n välityksellä 20 M€ vuonna 2022, pk-yritysten valmennuspalvelut ensimmäisen työntekijän palkkaamiseksi 5,9 M€ vuonna 2022 ja tiedonvälityksen ja uutismedioiden tuki 7 M€ vuonna 2023. Nämä tuet ovat päättyneet. Palkkatukea myönnettiin noin 100 M€ ja starttirahaa noin 35 M€. Palkkatuki ja starttiraha siirtyivät 1.1.2025 kuntien myönnettäviksi, mikä tarkoittaa sektorin suhteellisen osuuden selkeää pienenemistä tulevaisuudessa.

Asuntorakentamiseen myönnettiin tukia yhteensä noin 290 M€ vuonna 2024, noin 60 M€ enemmän kuin vuonna 2023. Avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi puolittui noin 63 M€:oon vuodesta 2023. Käynnistysavustus valtion tukemien vuokra-asuntojen rakentamiseen (17

¹⁰ Lisätietoa: <https://tem.fi/sahkoistamistuki>.

¹¹ IPCEI –ohjelma eli Important Project of Common European Interest eli Euroopan yhteistä etua koskeva tärkeä hanke kuten esim. akkutuotanto.

M€ vuonna 2023) ja ARA-asuntojen muuttaminen ikääntyneille sopiviksi (2,4 M€ vuonna 2023) päättyivät. 2020-luvun alussa on käynnistetty 9 uutta tukiohjelmaa, joiden euromäärä yhteensä jäi kuitenkin vähäiseksi (yhteensä 8 M€ vuonna 2023). Hallitus uudistaa asuntorakentamisen tukijärjestelmää ja mm. Asuntorahaston varoja tuloutetaan valtiolle. Valtion korkotuki ja valtion takaus sosiaalista vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotantoa varten otetuille lainoille kasvoi noin 220 M€ vuodesta 2022 johtuen yleisestä korkotason noususta. Jos korkotukea ja valtion takausta sosiaaliin vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotantoon ei otettaisi huomioon, sektorin tuet olivat vähentyneet noin 50 M€.

Ympäristönsuojelua koskeva luokka perustettiin 2020-luvulla, kun aihepiiriä koskien on perustettu 10 uutta tukiohjelmaa vuoden 2019 jälkeen ympäristöministeriössä ja maa- ja metsätalousministeriössä. Osin tämä selittyy sillä, että avustettavan toiminnan luonne on muuttunut ei-taloudellisesta toiminnasta taloudelliseksi toiminnaksi. Vuonna 2024 tukia myönnettiin noin 20 M€.

Muita tukia myönnettiin noin 11 M€ vuonna 2024. Luokassa on mm. rikosuhripäivystyksen tuki. Maa- ja metsätalouden luokkaan kuuluvien tukien taso on ollut suunnilleen samaa tasoa tarkasteluajanjaksona.

Liite 1 Suorat ml palautuvat tuet 2012–2024 (reaalihinnot)

3.2 Muutokset hallituskausittain 2020-luvulla

Viime hallituskaudella (1.5.2019–30.4.2023) merkittävimmät muutokset tukien uudistamisessa tehtiin ilmastotavoitteiden toteutumisen lähtökohdista. Suurimmat muutokset kohdentuivat energiaverotukseen ja -tukiin. Energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä päätettiin poistaa asteittain ja alentaa II veroluokan sähkövero kohti EU:n sallimaa minimitasoa. Parafiinisen dieselin verotuki poistettiin käytöstä. Päästökauppatuen kompensaatiotuki lakkautettiin, mutta sen korvaa energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki. Lakkautetut tuet olivat luonteeltaan säilyttäviä. Investointitukea uusiutuvan energian investointi- ja selvityshankkeisiin lisättiin. Hallituskauden aikana perustettiin 19 uutta tukiohjelmaa, mitä voidaan pitää erittäin mittavana määränä verrattuna muihin hallituskausiin. Hallitus otti käyttöön useita tukia ilmastonmuutoksen torjumisen vauhdittamiseksi ja mm. tukia ympäristönsuojeluun. Myös työllisyyspoliittisia ja asuntorakentamisen tukia lisättiin. Hallituskaudella sovittiin parlamentaarisesti T&K-tukien tason nostamisesta 4 %:iin BKT:sta vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi vuonna 2023 otettiin käyttöön T&K-verokannustin, jolla pyrittiin vauhdittamaan yritysten T&K-toimintaa.

Maa- ja metsätalouden kriisit 2020-luvulla ovat heijastuneet myös tukipolitiikkaan siten, että EU komissio otti käyttöön valtiontukien joustoja tilapäisesti. Koronapandemian aikaiset kustannustuet vuosina 2020-2022 olivat mittaluokaltaan merkittäviä. Koronapandemian jälkeen EU otti käyttöön elvytys- ja palautumisvälineen (RRF), josta Suomi on myöntänyt tukia erityisesti T&K-toimintaan ja investointeihin energiantuotannossa. Vuodesta 2024 alkaen on ollut käytössä tukia Ukrainan kriisin johdosta.

Geopoliittisen kansainvälisen toimintaympäristön muutos vuonna 2022 synnytti Euroopassa tarpeen strategisen autonomian lisäämisestä. Se tarkoittaa mm. puhtaan siirtymän nopeuttamista ja uudenlaista teollisuuspoliittista ajattelua, joita komissio edistää joustavoitetuilla tilapäisillä valtiontukisäännöillä. Valtiontukikysymykset ovat globaaleja. Komissio päätti 9.3.2023 kriisi- ja siirtymäajan uusista joustoista 31.12.2025 asti taustalla irtautuminen fossiilista polttoaineista sekä huoli

EU:n kilpailukyvystä ja uhasta uusien tuotantolaitosinvestointien valumisesta Yhdysvaltoihin. Esimerkiksi Yhdysvallat on ottanut käyttöön ns. IRA-ohjelman edistämään puhtaan siirtymän investointeja ja mm. ohjatakseen muiden maiden yhtiöiden investointeja Yhdysvaltoihin. Vastaavasti EU pyrkii vastaamaan tähän edellä mainituilla väljemmillä tukipuitteilla koskien tuotannollisten investointien tukia vihreän siirtymän kannalta keskeisillä toimialoilla tavoitteena kasvattaa EU:n tuotantokapasiteettia. Myös yksittäisten tukien “matching” kolmansien maiden tukien tasolle on sallittu. Matchingillä tarkoitetaan vastaavuustukea eli jäsenmaa voi myöntää yritykselle yhtä suuren tuen kuin mitä yritys olisi saanut jossain kolmannessa maassa. Matching –tuessa eli vastaavuustuessa on kyseessä merkittävä muutos EU:n valtiontukipolitiikassa. Tuen enimmäismäärä määrittyy ensimmäistä kertaa EU:n ulkopuolisen maan myöntämän tuen perusteella. Lisäksi tuki kohdistuu teollisen tuotantolaitoksen rakentamiseen, jolloin tuki ei ole luonteeltaan uudistavaa, jollaisia esimerkiksi demonstraatiohankkeet tai uuden teknologian käyttöönotto ensimmäisen kerran olisivat. Uuden teknologian hyödyntäminen on valtava haaste, joka voi aikaansaada kasvua ja vaikuttaa puhtaaseen siirtymään. Suomessa otetaan käyttöön vuonna 2025 kaksi uutta investointitukiohjelmaa perustuen kriisi- ja siirtymäajan joustoihin.

EU valtiontukisääntöjen joustot on esitetty liitteessä 5.

Tällä hallituskaudella (1.5.2023–) on jatkettu tukikokonaisuuden uudistamista, jossa keskeisinä ajureina ovat olleet investointien vauhdittaminen, ilmastotoimet ja valtion talouden edellyttämät säästötoimet. Suoria T&K-tukia on lisätty mutta samalla on vähennetty tehottomia T&K-tukia. - Vuonna 2023 käyttöön otettu T&K-verokannustin mahdollisesti korvaa pienempiä suoria T&K-tukia, mutta tukea ei ole vielä tutkittu. Lisäksi Business Finlandissa on otettu käyttöön suurten investointien investointituki ja verovähennys. Vastaavasti säilyttäviä suoria tukia ja verotukia on vähennetty.

Vuonna 2023 tuli voimaan T&K –toiminnan rahoituslaki, jonka tavoitteena on nostaa Suomen T&K menot 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Hallitus on päättänyt vuonna 2024 hyväksytyssä toimeenpanosuunnitelmassa lisätä T&K-tukia asteittain. Lisäykset T&K avustuksiin ovat noin 60 M€/2024, 45 M€/2025, 130 M€/2026, 230 M€/2027 ja 230 M€/2028. Vuoden 2028 lisäys on pysyvä. Myös luovien alojen T&K-tukia on lisätty 9 M€.

Investointeja vauhditetaan Business Finlandin myöntämällä suoralla ja verotuella vuonna 2025. Avustusmuotoisen investointitukiohjelman koko on 400 M€. Siitä voidaan myöntää yritykselle ison kokoluokan ja puhtaan siirtymän hankkeiden vauhdittamiseksi ja vivuttamiseksi avustusta vähintään 30 M€. Investointituen tavoitteena on puhtaan siirtymän ja korkean jalostusarvon ratkaisuja edistävien investointihankkeiden edistäminen ja Suomen teollisuuden vähähiilistäminen.¹² Suurten teollisten investointien määräaikaisessa verohyvityksessä yritys voi vähentää vuoden 2025 myöntämispäätökseen perustuen enintään 150 M€/hanke ja enintään 20 % hankkeen kustannuksista yhteisöverosta vuodesta 2028 alkaen seuraavan 20 vuoden aikana. Investointitukiohjelmilla tuetaan teollisuutta, jotta se kykenee hyödyntämään puhdasta energiaa ja muuttamaan prosesseja vähähiilisyttä tukeviksi. Toimenpiteet ovat uuden teknologian hyödyntämistä, jota ei arvioida toteutettavan ilman tukea, koska ilmastotavoitteiden toteuttaminen ei välttämättä tuo yritykselle suoria taloudellisia hyötyjä.

Hallitus on aloittanut asuntorakentamisen tukikokonaisuuden uudistamisen, jossa painopistettä on siirretty suorista tuista kohti palautuvia tukia. Viime hallituskauden aikana käyttöön otettuja uusia

¹² <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/hallitus-hyvakysi-puhtaan-siirtyman-teollisten-investointien-tukiohjelman-tukea-varattu-400-miljoonaa-euroa-vuodelle-2025>

asuntorakentamisen tai ympäristönsuojelun tukia on vähennetty tai niitä ei ole enää myönnetty. Lakkautettuja tukia ovat ELY-keskusten myöntämä yritysten kehittämispalvelut -tukiohjelma 10 M€ vuodesta 2024 alkaen, osatyökykyisten tuki ns. Työkanava Oy (2023, pääoman palautus 10 M€), ja Business Finland Venture Capital Oy:n vuotuinen 10 M€ pääomittaminen vuodesta 2025 alkaen (yhtiö siirrettiin osaksi TESI konsernia 31.5.2025).

Innovaatiotoiminnan tukia on vähennetty 20 M€ vuodesta 2025 alkaen ja lisäksi on päätetty vähentää T&K-tukia 12 M€ vuodesta 2026 alkaen. Business Finland on lakkauttanut vuonna 2024 innovaatioasetelin sekä Group Explorer -ohjelmat, koska ne eivät kohdentuneet suoraan yritysten tukitoimintaan. Business Finland on lakkauttaa asteittain vuoden 2025 loppuun mennessä Talent -ohjelman hallitusohjelman mukaisena säästötoimena. Lisäksi esim. alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen tukea, energiatukivaltuutta ja kuljetustukea on vähennetty. Kemera-tuki on uudistettu ja vuonna 2024 otettiin käyttöön ns. Metka-tuki (metsätalouden kannustinjärjestelmä¹³), josta tukea myönnetään hieman vähemmän.

Myös maa- ja metsätalouden tukia vähennetään hallitusohjelman mukaan 137 M€. Maaseudun yritysten tuet olivat 61 M€ vuonna 2022 ja 10 M€ vuonna 2024. Alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen tuet ovat laskeneet (189 M€/2022 ja 136,8 M€/2024). Vähennyksen kohteena ollut ”Maaseudun yritysten tuki” sisältyy tässä seurannassa 42 artiklaan perustuvaan tukeen ”Alueelliseen ja paikallisen maaseudun kehittäminen” kansallisiin osuuksiin aikasarjan jatkuvuussyistä. MMM muutti raportointikäytäntöä vuonna 2022 eikä tietoja ole saatavilla erikseen vuosilta 2012–2021.

Vuonna 2023 käyttöön otettu T&K-verokannustin korvaa mahdollisesti osaltaan suorien T&K-menojen vähentymistä pienille pk-yrityksille. Verokannustimen määräksi on arvioitu 81 M€ vuonna 2024 ja 105 M€ vuonna 2025. Vuodesta 2023 lähtien yritykset ovat voineet tehdä 50 % lisävähennyksen T&K-kuluistaan ja vuodesta 2024 lähtien ylimääräinen 45 %:n lisävähennys edelliseen vuoteen verrattuna enintään 1 M€ kokonaiskuluihin asti. Vähennys koskee myös tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa tehtäviä yhteistyöhankkeita.

Veroetuuksiin on tehty myös laajempi muutos, kun 24 %:n yleinen arvonlisäverokanta korotettiin 25,5 %:iin 1.9.2024. Korotus kasvattaa yleisestä verotasosta tehtyjen veropoikkeamien laskennallista tuen määrää. Samaan aikaan siirrettiin 10 % alennettuun arvonlisäverokantaan kuuluvat hyödykkeet 14 %:n alennettuun verokantaan lukuun ottamatta sanoma- ja aikakauslehtiä (vaikutus valtiontalouteen +205 M€). Muita säilyttäviin verotukiin tehtyjä vähennyksiä ovat matkailuautojen auctoverotuen asteittain poisto seuraavan 15 vuoden aikana (vaikutus valtiontalouteen +4 M€/2025, +8 M€/2026, +11 M€/2027, +15 M€/2028) ja alv-velvollisuuden alarajaan liittyvän huojenuksen poisto (vaikutus valtiontalouteen +89 M€/2025 alkaen). Lisäksi on poistettu koulutusvähennys, koska sitä ei hyödynnetty (vaikutus valtiontalouteen +12 M€/2025 alkaen). Veroetuuksiin on lisätty uutena kuukautissuojien, inkontinenssisuojien ja lasten vaippojen alennettu alv kanta 14 % (vaikutus valtiontalouteen -12 M€/2025 alkaen). Sähköenergian määräaikaista 1.12.2022–30.4.2023 voimassa ollutta alennettua 10 % verokantaa ei jatkettu (232 M€/2023).

¹³ Lisätietoa Metka-tuesta Metsäkeskus: <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet>

3 Yrityksille kohdistuvat verotuet 2012–2024

Elinkeinoverotuksen etuudet ovat luonteeltaan pääasiassa erilaisia teknisluonteisia tasoitusmääriä, varauksia ja hankintamenon poistoja. Arvonlisäverotuksen etuudet ovat kokoluokaltaan suurimpia. Valmisteverotuksen ja liikenteen verotuksen puolella on suurehkoja etuuksia energiantuotantoon ja fossiilisiin polttoaineisiin. Liikenteen sähköistyessä ja energiatuotannon uudistuessa joidenkin tukien määrien arvioidaan laskevan 2030-luvulle tultaessa. Suomessa sähkön hinta on Euroopan halvin tällä hetkellä. Ison kokoluokan teollisuuslaitosten vähähiilistymistä edistetään kahdella investointituella, joista toinen on verovähennys yli 150 M€ hankkeille. Vähennys myönnetään vuonna 2025 ja varsinainen vähennys yhteisöverosta voi alkaa vuodesta 2028 eteenpäin 20 vuoden aikana. Vuonna 2023 otettiin käyttöön T&K-verokannustin (105 M€/2024).

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää yritysverotuet vuosilta 2022–2024 verolajeittain siten, että pohjanaistona on valtiovarainministeriön julkaisema verotukilistaus. Mukana ovat ne verotuet, joita voidaan ainakin osittain pitää yritysverotukina. Verotukienkin kohdalla merkittäviä verotukia kohdistuu energiasektorille ja teollisuuteen (valmisteverotus ja liikenne), mutta myös elinkeinotulon verotukseen ja arvonlisäverotukseen. Taulukossa 3. on esitetty esimerkkejä merkittävimmistä yritysverotuista.

Taulukko 3. Esimerkkejä yritysverotuista ¹⁴

	2023	2024	2025
Valmisteverotus ja liikenne			
Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta	675	678	659
Työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn normia alempi verokanta	465	414	414
Teollisuuden ja kasvihuoneiden, konesalien sekä eräiden lämpöpumppujen ym. alempi sähköverokanta (Veroluokka II)	744	793	893
Puupohjaisten polttoaineiden verottomuus	440	440	440
Yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon energiasisältöveron alennus (CHP)	64	54	31
Parafiinisen dieselin verotuki (poistui 2023)	-	-	-
Turpeen normia alempi verokanta	76	58	58
Turpeen verottoman käytön yläraja	46	46	46
Arvonlisäverotus			
Elintarvikkeiden ja rehujen alennettu alv-kanta 14 %	1473	1571	1736
Ravintola- ja ateriapalvelujen alennettu alv-kanta 14 %	669	727	832
Lääkkeiden alennettu alv-kanta 10 %	394	419	249
Rakennuksen voittomarginaalin, rakennusmaan luovutuksen verovapaus	140	134	140
Henkilökuljetusten alennettu alv-kanta 10 %	298	257	155
Elinkeinoverotus			
Listamattomien yhtiöiden osinkojen markkinakorkoa suurempi tuotto prosentti	470	485	505
Käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutusvoiton verovapaus	761	761	773
Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistaminen	253	226	191
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys (T&K verokannustin)	81	105	105
Tutkimusyhteistyön lisävähennys 2021-2027 (150 % lisävähennys) ¹⁵	8	11	15

¹⁴ Lähde: VM, Verotuet 2023–2025, 23.9.2024

¹⁵ Verotukeen tehtiin lisävähennyksen korotus 150 prosenttiin.

Maatilatalouden tuloverolaki (MVL) ja metsäverotus			
Metsävähennys	72	72	74
Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon jaksottaminen	9	8	7

EU:n valtiontuen edellytysten mukaiset verotuet

EU:n valtiontukisääntöjen mukaiset yritysverotuet ja niiden arvioidut euromäärät vuosilta 2022–2024 on esitetty taulukossa 4. EU:n valtiontukisääntelyn piiriin kuuluu vain pieni osa kansallisesti tunnistetuista verotuista, koska ne eivät ole valikoivia vaan kohdentuvat laajemmalle yritysjoukolle. Teollisuuden ja kasvihuoneiden alempi sähköverokanta (veroluokka II) tuen määrä vuonna 2024 oli arviolta 793 M€. Kyseinen verotuki kasvoi, kun sähköveroluokan II veroa alennettiin vuonna 2021 ja sähköveroluokkaan II siirrettiin muun muassa kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput, konesalit ja kierrätysteollisuus vuonna 2022. Toinen verrattain suuri verotuki on aiemmin ollut energiaintensiivisten yritysten veropalautus¹⁶, mutta tästä tuesta ollaan luopumassa asteittain vuoteen 2025 mennessä. Kyseistä verotukea on pienennetty vuodesta 2022 lähtien. Pääasiassa EU:n valtiontukisääntöjen mukaiset yritysverotuet ovat energiaan liittyviä valikoivia tukia. Poikkeuksena ovat elokuvatuottajien tuotantotuen verovapaus, virvoitusjuomien ja juomapakkauksen pientuottajien verovapaus, metsälahjavähennys ja tonnistovero. Elokuvatuottajille on myös oma suora tukiohjelma.

Taulukko 4. EU:n valtiontukisääntöjen mukaiset yritysverotuet (M€)¹⁷

	2023	2024	2025
Teollisuuden, kasvihuoneiden, konesalien sekä eräinen lämpöpumppujen ym. alempi sähköverokanta (veroluokka II)	744	793	893
Yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon energiasisältöveron alennus (CHP)	64	54	31
Maatalouden energiaveron palautus (sisältyy suoriin tukiin)*	46	46	46
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus (sisältyy suoriin tukiin)*	36	24	11
Tonnistovero	33	33	34
Elokuvatuottajien verovapaa tuotantotuki	3	3	4
Virvoitus- ja juomapakkauksen verovähennys (de minimis -tuki)	<0,5	<0,5	<0,5
Metsälahjavähennys (de minimis -tuki)	1	1	1

*Veronpalautustuet näkyvät budjetin menopuolella suorien tukien tapaan, joten ne on tässä katsauksessa luokiteltu suorien tukien energialuokkaan.

Liite 2 Yritysten verotuet (reaalihinnat)

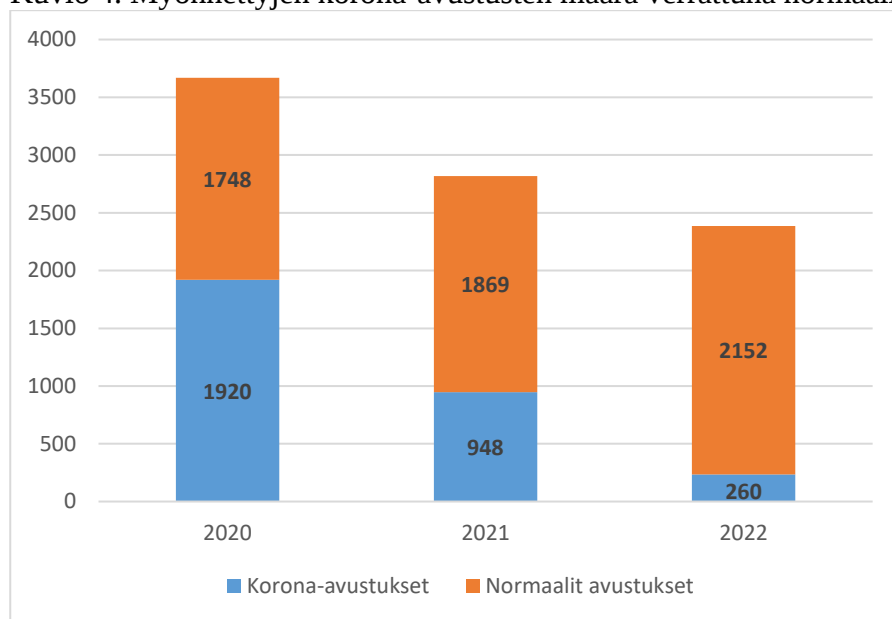
¹⁶ Energiaveronpalautuksia voidaan tarkastella sekä avustuksena että verotukena.

¹⁷ Lähde: VM, Verotuet 2023–2025, 23.9.2024

4 Koronatuett vuosina 2020–2022

Korona-avustuksia myönnettiin yrityksille yhteensä noin 3,1 Mrd.€ vuosina 2020-2022 (taulukko 5). Tukia myönnettiin huomattavasti enemmän vuonna 2020 kuin vuosina 2021–2022 eli suunta oli laskeva. Vuonna 2022 yrityksille myönnettiin tukia enää noin 260 M€ pääasiassa enää vain kustannustukia ja sulkemiskorvauksia. Vuonna 2023 myönnettiin enää vain 1,2 M€, jossa oli kyse kustannustuen tarkistuskirjauksesta. Korona-avustusten käyttöönotto nosti tilapäisesti yritystukien euro-määräistä kokonaistasoa. (kuvio 4)

Kuvio 4. Myönnettyjen korona-avustusten määrä verrattuna normaaliajan avustuksiin (M€) ¹⁸

Vuosina 2020–2022 korona-avustuksia myönnettiin yhteensä 3,1 miljardia euroa (Taulukko 5). Kuudella eri kustannustukikierroksella tukia myönnettiin noin 900 M€ koko aikana, kun Business Finlandin kehittämisavustuksia häiriötilanteessa myönnettiin noin 1 Mrd.€ keväällä 2020. Koronatuken myöntämisessä painopiste oli Business Finlandin ja ELY-keskusten kehittämisavustuksissa vuonna 2020. Vuonna 2021 ja 2022 painopiste oli kustannustuissa. (Kuvio 5).

Taulukko 5. Korona-avustukset 2020–2022 myönnetty yhteensä tukimuodoittain (M€ käyvin hinnoin)

Avustukset	Myönnetty
Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin liiketoiminnan kehittämisavustukset häiriötilanteessa	994,4
ELY-keskusten yritysten kehittämisavustus koronavirusepidemiasta aiheutuneissa markkina- ja tuotantohäiriöissä	335,5
Yrittäjän työmarkkinatuki	238,2
Yksinyrittäjän valtionavustus	94,3

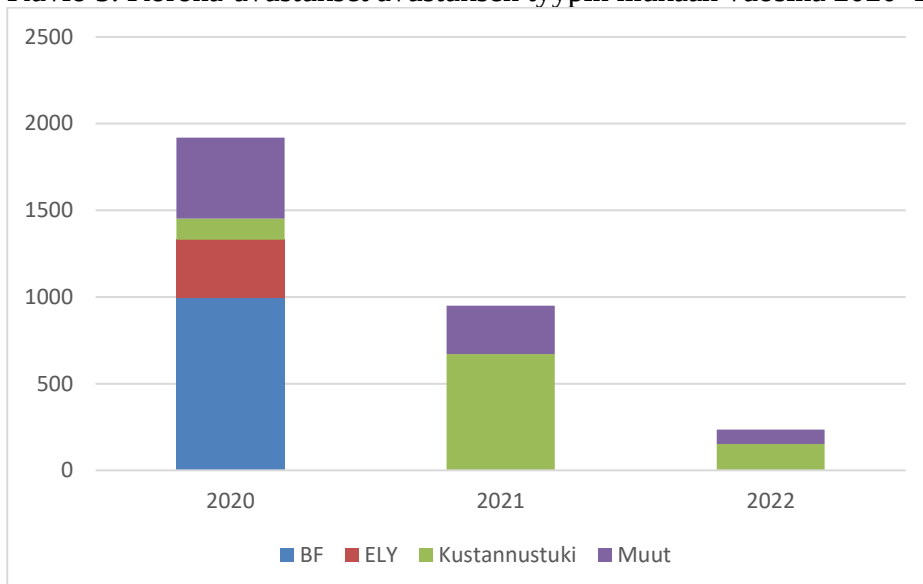
¹⁸ Reaaliset hinnat. ”Normaalit avustukset” sisältävät myös korkotuet, energiaveronpalautukset yms. tuet, joiden katsotaan olevan yhteismitallisia avustusten kanssa. Niihin sisältyy myös EU:n elpymis- ja palautumisvälineen (RRF-ohjelma) mukaista rahoitusta.

Tuki ravintola-alan yrityksille	136
Kustannustuet (kaikki hakukierrokset)	905,5
Sulkemiskorvaukset	166,1
Tapahtumatakuu	14,9
Maaseudun yritykset	52,8
Lasti- ja matkustaja-alusvarustamojen liikennöinti*	68,1
Kulttuuri- ja elokuva-ala	46,3
Muut**	11,6
Yhteensä	3 130

* sisältää myös miehistötukilain väliaikaisen muutoksen

** journalismi, liigaseurat, öljyjätehuollon kehittämisavustus

Kuvio 5. Korona-avustukset avustuksen tyypin mukaan vuosina 2020–2022 (M€)

Avustusten lisäksi yrityksille tarjottiin laina- ja takausmuotoisia koronatukia, esimerkkinä tapahtumatakuu, Business Finlandin kehittämislainat häiriötilanteissa ja Finnveran takaukset ja lainat. Lainoja ja takauksia myönnettiin yhteensä noin 1,8 Mrd. euroa vuosina 2020–2023. Lisäksi myönnettiin yksittäisiä suuria tukia oman pääoman ehtoisia tukia mm. Finnairille ja Finnnavialle. Valtio myönsi myös markkinaehtoista rahoitusta Finnveran kautta luotto- ja takaustappiosijoituksina nimellisarvoltaan yhteensä 735 M€ ja Suomen Teollisuussijoituksen välityksellä noin 295 M€ vuosina 2020–2023.

Koronatuet ovat päättyneet ja ministeriön laaja koronatukien arviointisarja vuosina 2020–2024 on päättynyt. Sarjassa julkaistiin kuusi tutkimusta vaikutuksista ja tukipolitiikasta¹⁹. Liitteessä 3 on esitetty koronatuet vuosina 2020–2022 (reaalihinnat).

¹⁹ Yrityksille suunnattujen koronatukien vaikutukset Suomessa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166029>, Yrityksille suunnattujen koronatukien vaikutukset Suomessa – Väliraportti: Kirjallisuuden tuloksia ja tukien kohdentuminen suomalaisille yrityksille <https://www.etla.fi/julkaisut/raportit/yrityksille-suunnattujen-koronatukien-vaikutukset-suomessa-valiraportti-kirjallisuuden-tuloksia-ja-tukien-kohdentuminen-suomalaisille-yrityksille/>, Koronapandemian tukipolitiikan arviointi https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164089/TEM_2022_39.pdf?sequence=1, Koronatukien aikaisten vaikutusten arviointi <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163026> ja Te-

5 Ukrainatuet vuosina 2022–2024

Ukrainan kriisin takia perustettiin EU:n tilapäisten valtiontukisääntöjen mukainen Suomen kansallinen puitetukiohjelma, johon kuuluvat seuraavat tukiohjelmat: Finnveran laina- ja takausohjelma (2 miljardia euroa), energiayhtiöille suunnattu laina- ja takausohjelma (5 miljardia euroa kuntasektorin energiayhtiöille ja 10 miljardia euroa johdannaismarkkinoilla toimiville yhtiöille vakuusvaatimusten kattamiseen), avustuspäätös Saimaan luotsauksen tukemiseen (0,9 milj. €) ja määräaikainen polttoainetuki kuljetusyrityksille ja polttoöljytuki. Energiayhtiöille suunnatusta laina- ja takausohjelmasta ei ole myönnetty lainkaan tukia. Finnfund Oy:tä pääomitettiin 25 M€ Ukraina-hankkeisiin liittyen.

Liite 4 Ukrainatuet vuosina 2022–2024 (reaalihinnat)

6 Liitteet

Taulukot perustuvat Työ- ja elinkeinoministeriössä koottuun aineistoon.

hokkain kustannustuki tuleviin kriiseihin https://tem.fi/documents/1410877/21733658/Tehokkain_kustannustuki_tuleviin_kriiseihin_discussion_paper_Juho_Ivaska_2022.pdf/97b13d87-5d5b-e7cd-0adf-92b9243324b0/Tehokkain_kustannustuki_tuleviin_kriiseihin_discussion_paper_Juho_Ivaska_2022.pdf?t=1665735766289. Pro gradu -työ yksinyrittäjän tuen kohdentumisesta ja vaikutuksista on saatavilla ministeriöstä.